

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

9.1.2014

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Asia:

Valitus Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuuston päätöksestä hyväksyä Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan ehdotus 2.12.2014

Vaatimukset

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisellä yhdistyksellä (jatkossa PPLY) on neljä muutosvaatimusta Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen:

1. Ensisijainen vaatimus on, että 1. vaihekaavan tu-2 -turvesuovaraukset on jätettävä vahvistamatta maankäyttö- ja rakennuslain vastaisina. Toissijaisena vaatimuksena on jättää vahvistamatta tu-2 -turvesuovaraus erikseen nimetyiltä luontoarvoiltaan merkittäviltä soilta. Jäljelle jäävien tu-2 -alueiden osalta niiden suunnittelumääräys on palautettava nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa esitettyyn muotoon.
2. tu-1 -varaus on jätettävä vahvistamatta tärkeään lintualueeseen kuuluvalta Haapaveden Katajanevalta. tu-1 -varaukset on jätettävä vahvistamatta silloin, kun ne sijoittuvat happamille sulfaattimaille.
3. Tuulivoimavarauksista on jätettävä vahvistamatta lintujen päämuuttoreiteille osoitetut tv-1 ja tv-2 -merkinnät.
4. SL-1 merkintöjen viiden vuoden määräaikaisuus on poistettava

Perustelut ja kohteiden yksilöinti:

Turvetuotantovaraukset ovat ylimitoitettuja

Tu-2-turvevaraukset ovat maankäyttö- ja rakennuslain, alueidenkäyttötavoitteen ja sisältövaatimusten vastaisia. Kaavan turvevaraukset ovat ylimitoitettuja, sillä tu-1-varaukset riittävät vähenevän turvetuotannon tarpeisiin maakuntakaavan aikajänteellä. Turvetuotanto tulee suunnata merkittävästi muuttuneille soille, joita tu-1-suot pääasiassa ovat. Sen sijaan tu-2 suot ovat useassa tapauksessa pääosin luonnontilaisena säilyneitä soita, joille turvetuotanto ei sovi. Ylimitoitettu turvetuotantovarausten määrä voi johtaa tilanteeseen, jossa turvetuotanto kohdistuu usein pinta-alaltaan suuremmille luonnontilaisille tu-2-soille muuttuneiden tu-1-soiden sijaan.

Turvetuotannon osoittaminen luonnontilaisille soille ei ole tarpeellista, sillä ojitettuja soita on Pohjois-Pohjanmaalla noin miljoona hehtaaria turvemaiden ojitusprosentin ollessa eteläosien seutukunnissa lähes 90. Soiden pysyvien ja kasvavien hiili- ja vesivarastojen tuhoaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun eikä alueidenkäyttötavoitteiden mukaista. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi yhtään merkittävästi luontoarvoja sisältävää suota ei tule enää menettää, vaan päinvastoin sukupuuttovelan toteutumisen estämiseksi luontoarvoja sisältävät kohteille tulee kohdistaa ennallistamistoimenpiteitä. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan tulisi mahdollistaa kehitys, jossa maakunnan ojittamattomien ja luonnontilaisten soiden tase voi kääntyä positiiviseksi. Toisin sanoen luontoarvoiltaan merkittäviä soita tulisi muodostua aktiivisen ennallistamisen ja passiivisen vanhojen ojikoiden luontaisen ennallistumisen kautta enemmän kuin niitä otetaan muuttavaan käyttöön. Vain näin voidaan Pohjois-Pohjanmaan suoluonnon alamäki taittaa.

Kaavan valmistelussa lähtökohtana on perustellusti turvetuotannon aleneva määrä, mutta alenemisnopeus on asetettu liian hitaaksi. Jo nyt turpeen saatavuuden ollessa heikko, on puupolttoaineiden osuus ollut nopeassa kasvussa. Turvetuotantovarausten ylityttämisen hidastaa turpeen korvautumista puulla ja siten haittaa hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteen saavuttamista. Tu-2-varaukset ovat yksittäisten energiayhtiöiden etujen mukaisia merkintöjä ja seurausta niiden aiemmin tekemistä virheinvestoinneista pääosin luonnontilaisten soiden hankintaan.

Kaavoituksessa käytetty luonnontilaisuusluokittelu on osittain epäonnistunut. Luonnontilaluokkaan 2 on sijoitettu soita, joiden vesitalous on säilynyt pääosin muuttumattomana ja joilla on merkittäviä luontoarvoja. Nämä suot kuuluisivat luokkaan 3. Pelkkä suon reunojen ojitustason tarkastelu ei riitä. Pitäisi olla tietoa siitä, ovatko reunojen ojitukset todella vaikuttaneet suon keskiosiin. PPLY:n omien laajojen suolinnustokartoitusten tuloksena on löydetty lukuisia kauttaaltaan reunaojitettuja soita, joiden linnusto on säilynyt monipuolisena ja runsaana. Luonnontilaluokilla pelaaminen turvetuotantoyhtiöiden toiveiden toteuttamiseksi ei osoita hyvää maankäytön suunnittelua.

Tu-2-turvesuovaraukset on poistettava kaavasta, koska kyseiset suot eivät joko ole merkittävästi muuttuneita tai maakuntaliitolla ei ole maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamia riittäviä tietoja soiden muuttuneisuudesta. Kaavoituksessa tausta-aineistona on maakunnallinen suo-ohjelma. Paikoin luontotieto on laadukasta, mutta useissa tapauksissa aineisto on peräisin turpeenottohankkeiden yhteydessä kerätystä maastotiedosta, joka on puutteellista ja osittain heikkolaatuista. Monilta ilmakuvasuorituksista luonnontilaisen näköisiltä soilta esimerkiksi linnustotiedot puuttuvat kokonaan, joten soiden linnustollista arvoa on mahdoton arvioida. Puutteellisesti selvitetty suot näyttävät päätyneen usein tu-2-kohteiksi luultavasti juuri siksi, että puuttuvien tietojen vuoksi niiden luontoarvopistemäärä on jäänyt alhaiseksi.

PPLY:n kaavaluonnos- ja ehdotusvaiheessa käyttämä esimerkki aineiston epäselvyydestä ja puutteellisuudesta on yhä ajankohtainen. Haapaveden Rahkaneva–Teerineva–Katajaneva on suurelta osin luonnontilaisena säilynyt suokokonaisuus, joka olisi suhteellisen helposti ennallistettavissa hyvin merkittäväksi suojelukohteeksi. Vahvistetussa kaavassa alueella ovat edelleen sekä tu-1 että tu-2-merkinnät (54.02-102 ja 53.06-102), mutta kaavaluonnoksen jälkeen suoalue on poistettu SL-1-merkittyjen kohteiden joukosta, vaikka se on maakunnallisesti luontoarvoiltaan merkittävä (ks. linnustoarvot jäljempänä). Kohteen tarkempaa kaavarajausta ei ole saatavilla. Alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti

suurelta osin luonnontilainen ja erityisen merkittäviä luontoarvoja omaava Rahkaneva–Teerineva–Katajaneva tulisi olla SL-1 -merkitty kohde ilman turvetuotantomerkintöjä.

Soiden luontoarvojen pisteytyksessä linnustoa kuvaavana kriteerinä on käytetty suolajien lajimäärää, joka on liian yksipuolinen mittari suon linnustolliselle kokonaisarvolle. PPLY on useissa yhteyksissä esittänyt laajemman kriteeristön käyttöä. Yhdistys on laatinut lajikohtaiset kriteerirajat suoympäristöissä esiintyville lajeille maakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden (MAALI) tunnistamiseksi ja nimeämiseksi (liite 1). Suolajien lajimäärä ja kokonaisparimäärä ovat tässä kriteeristössä osakriteereinä lajikriteerien lisäksi. Kriteeristöä sovellettiin kaikkiin PPLY:n alueen soihin, joilta on linnustotietoja 2000-luvulta. Suot ja suokohtaiset kriteerien ylitykset ovat liitteessä 2. Suot on koon mukaan luokiteltu kolmeen kokoluokkaan ja kustakin kokoluokasta parhaat suot on merkitty MAALI-kohteiksi.

Useimmilla tu-2-soilla on laajoja osia, jotka eivät ole merkittävästi muuttuneita. Turveyhtiöiden vaatimuksesta tu-2 soiden suunnittelumääräyksestä on poistettu kaavaluonnoksessa ollut velvoite turvata turpeenoton suunnittelussa näiden vesitaloudeltaan säilyneimpien alueiden luonnonarvot. Muutos on alueidenkäyttötavoitteen vastainen. Mikäli tu-2 merkintöjä ei kokonaisuudessaan jätetä vahvistamatta, tulee tu-2 merkintä poistaa vähintään alla luetelluilta selvästi luonnonlaatuun ja linnustoltaan arvokkailta soilta ja palauttaa suunnittelumääräys kaavaluonnoksen mukaiseksi.

PPLY vaatii ensisijaisesti kaikkien tu-2-merkintöjen poistamista maakuntakaavasta. Tu-2-kohteiden joukossa on lukuisia kohteita, jotka eivät ole merkittävästi muuttuneita. Alla on lueteltu niistä osa. Kaikkia kohteita ei kuitenkaan voi arvioida olemassa olevan tiedon perusteella, josta syystä perustelluinta olisi poistaa ne kaikki.

Toissijaisesti vaadimme, että vähintään seuraavat tu-2-merkinnät on jätettävä vahvistamatta:

Rimpineva, Kärsämäki, 57.06-109, 118 / 247 ha

- laaja keskeisiltä osin luonnontilainen suo alueella, jossa suurin osa soista on jo tuhottu. Luonnontilainen suolampi. Linnustoa ei ole tiittävästi inventoitu vaan arvio perustuu hajahavaintoihin. Alueen kielteisestä ympäristölupapäätöksestä tehdystä valituksesta on tuore korkeimman hallinto-oikeuden hylkäämispäätös.

Rahkaneva–Teerineva, Haapavesi, 53.06-102, 39 / 245 ha

- alueellisesti hyvin merkittävä luontoarvosuo. Rungas pesimälintulajisto, johon kuuluu mm. erittäin uhanalainen (EN) suokukko. Maakuntakaavan luonnoksessa alueelle oli merkitty SL-1 -varaus, mutta se poistettiin mahdollisesti turveyhtiön vaatimuksesta. Tu-1-merkitty Katajaneva kuuluu samaan arvokkaaseen suokokonaisuuteen.

Valkiaisneva, Siikalatva, 57.02-103, 77 / 282 ha

- kokonaisuudessaan tästä lähes 3 km² laajuisesta suosta selvästi yli puolet on ojittamatonta. Suo ympäröi Valkiaisjärveä, jolla on luontoarvojen lisäksi merkittävää virkistysarvoa. Rannat ovat enimmäkseen luonnontilaiset. Kokonaisuuden luonnontilaluokka on 3. Turvetuotantoalue on suunniteltu harvaan ojitetulle rämeelle suon keskusta, mutta tuotanto vaikuttaisi myös ympäröiviin ojittamattomiin avosuo-osiin. Suon luontokartoitustiedot ovat vanhentuneet ja kerätty

liian suppealta alueelta.

Kaitaanneva, Siikajoki ja Siikalatva, 57.01-106, 59 / 103 ha

- kohteen lajistoa ei ole selvitetty lainkaan (kasvit ja linnut). Kaitaanneva on PPLY:n omien havaintojen mukaan todennäköisesti alueen tärkeimpiä teerensoitimia. GTK:n aineistossa Kaitaanneva on luokiteltu alueeksi, jolla happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on kohtalaisen suuri (ks. alla).

Honkaneva, Siikajoki, 57.08-103, 67 / 115 ha

- yli 50 prosenttisesti luonnontilainen suo. Laajalti ojittamattomia reunoja, luonnontilaluokka ennemminkin 3 kuin 2. Merkittäviä linnustoarvoja, mm. 12 paria vaarantuneita keltävästäräkkejä, riekko ja useita liroja. GTK:n aineistoissa Honkanevalla on suuri happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys. Alueelta otettujen inkuboitujen (hapetettujen) maanäytteiden pH oli erittäin alhainen 2,4–3,7. Aluehallintovirasto ei myöntänyt alueelle ympäristölupaa happamiin sulfaattimaihin, ennakoitavissa olevaan vesistökuormitukseen ja varovaisuusperiaatteeseen vedoten. Vaasan hallinto-oikeus hylkäsi loppuvuodesta 2013 turvetuottajan AVI:n kielteisestä ympäristölupapäätöksestä tekemän valituksen, joten näillä näkymin tuotanto alueella ei ole mahdollista.

Kivisuo E, Muhos ja Utajärvi, 59.22-103, 88 / 127 ha

- laajan ja arvokkaan Kivisuon merkittävilta osin ojittamaton kaakkoiskulma. Kiinteä osa muuttohaukkareviiriä. Kuuluu osana arvokkaaseen Ison Matinsuon–Lääväsuon–Kivisuon suuralueeseen. Kohteen linnustotiedot ovat epäselviä ja vanhentuneita.

Kotisuo, Oulu, 59.14-106, 55 / 114 ha

- kuuluu edellisen tavoin arvokkaaseen Ison Matinsuon–Lääväsuon–Kivisuon suuralueeseen, jolla on mm. Pohjois-Pohjanmaan vankin muuttohaukkakanta. Valtosin luonnontilainen suo. Kohteen luontoarvoja ei ole kartoitettu lainkaan: sekä kasvillisuus että lintutiedot puuttuvat. Kotisuo rajoittuu Pieneen Kivijärveen, jolla on suurta virkistyksestä merkitystä.

Ahvensuo, Oulu, 59.15-104, 146 / 361 ha

- kohteelta löydetty metsähänhen pesä kesällä 2013. Muutoinkin hyvä lintusuo, pesimälajeina mm. pikkukuovi ja pohjansirkku.

Epäilyksensuo N, Pudasjärvi, 61.41-112, 64 / 88 ha

- Epäilyksensuo on osa laajaa ja hyvin arvokasta Kärppäsuon–Kalliosoiden suoallasta, jolla pesii mm. useita muuttohaukkapareja. Epäilyksensuon kuuluu maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin (MAALI-kohde Jäkäläkankaan suot). Vaikka suon pohjoisosia on aavistusojitettu, muutokset suoluonnossa eivät ole olleet merkittäviä. Ei ole selvää, mitä osaa suosta tu2-merkintä tarkoittaa.

Ukonsuo, Pudasjärvi, 61.14-105, 340 / 748 ha

- Ukonsuo on laaja ja linnustoltaan rikas suo. Kokonaisuudessaan se ei ole merkittävästi muuttunut vaan sen luonnontilaluokan tulisi olla 3. Turpeenkaivuu suon muita osia ojitetummalla itälaidalla

vaikuttaisi olennaisesti koko suohon. Myös itäosilla on merkittäviä luontoarvoja kuten esimerkiksi luonnontilainen Törrönlampi ja Hongikonoja.

Järvisuo NW, Oulu, 61.41-105, 111 / 219 ha

- tämän kohteen nimessä täytynee olla edelleen virhe, vaikka PPLY on huomauttanut siitä jo aiemmin. Järvisuon luoteisosa on arvokasta luonnontilaista suota ja sillä on SL1-merkintä. Turvetuotantomerkinnällä tarkoitettaneen suon kaakkoiskulmaa. Järvisuo oli yksi PPLY:n kesän 2011 kartoitusten arvokkaimmista soista. Olisi perusteetonta yhtä aikaa suojella siitä yksi osa ja tuhota turvetuotannolla toinen. Suon kaakkoiskulman – eli oletettavasti sen alueen, mitä tu2 - merkinnällä oikeasti tarkoitetaan – läpi virtaa luonnontilainen Hirvasoja, jonka varrelta löydettiin PPLY:n kartoituksissa kesällä 2011 liito-oravan jätöksiä.

Vaaraojanlatvasuo ja Koivistonojanlatvasuo, Oulu ja li, 62.00-103, 141 / 316 ha

- Koivistonojanlatvasuo on arvokas lintusuo (mm. sinisuohaukka (VU), riekko (RT), kapustarinta, töyhtöhyyppä, pikkukuovi, kuovi, liro (RT) ja keltävästäräkki (VU)). Vaaraojanlatvasuon pohjoisosalla on luonnontilaisia lampia. Kohde kuuluu kotkareviirin ydinalueeseen. Ojanlatvasuot muodostavat yhdessä edellä mainitun Järvisuon kanssa maakunnan toiseksi parhaan lintusuoalueen alle 1000 hehtaarin soiden kokoluokassa. Alue ansaitsisi siten kokonaisuudessaan SL-1-merkinnän.

Vasikkasuo, li, 63.02-10, 130 / 355 ha

- maakuntakaava varten ei ole tehty luontoselvityksiä. Luonnontilaluokan tulisi olla 3: laaja ja valtaosin luonnontilainen suo. Vasikkasuon luonnontilainen pohjoisosa ”Karhunpesämaansuo” on maakunnallisesti arvokas lintusuo.

Ukonpolttamansuo, li, 62.00-106, 66 / 181 ha

- keskustaltaan täysin luonnontilainen suo, jolla on säilynyt selkeä aapasuo jänne- ja kuljurakenne. Ojittamattoman länsireunan kautta suo saa edelleen valumisvesiä kivennäismaalta (Pitkälehto).

Tora-aapa–Laukkulammit, li, 63.01-104, 75 / 156 ha

- erämainen, merkittäviä luonnontilaisia osia sisältävä suo. Sijaitsee Ison Hirviaavan–Lähteenaavan Natura-alueen välittömässä läheisyydessä. Arvokas suolintulajisto, mm. metsähanhi, riekko, kaakkuri, useita liropareja. Yksi valtakunnallisesti ja viisi alueellisesti uhanalaista suotyyppiä.

Happamat sulfaattimaat

Kaikki tunnetuille happamille sulfaattimaille tai GTK:n kartoituksissa kahteen ylimpää happamien sulfaattimaiden esiintymisen riskiluokkaan kuuluville kohteille osoitetut turvetuotantomerkinnät on poistettava. Tällä hetkellä ei ole olemassa sellaista tekniikkaa, jolla turvetuotantoa voitaisiin harjoittaa kyseisillä kohteilla ilman suurta riskiä turpeen alla olevan sulfaattimaakerroksen hapettumisesta ja merkittävistä vesistö päästöistä. Myös sulfaattisavimaille perustettujen turvetuotantoalueiden jälkikäyttö on osoittautunut ongelmalliseksi kuten Suomen ympäristökeskuksen SUHE-projektin tulokset osoittavat. Jälkikäyttökohteilta on tullut erittäin happamia päästöjä jopa siinä tapauksessa, että kohde on ennallistettu ilman kaivuutöitä. Vaikein ongelma-alue sulfaattisavimaakohteiden osalta on Siikajoen keskijuoksu, jonne

on kaikista huolimatta osoitettu useita uusia turvetuotantoalueita. Hapan kuormitus on Siikajoen vesistönhoidon suurin ongelma.

Maakuntakaavasta poistettavia happamien sulfaattimaiden kohteita ovat ainakin:

Honkaneva, Siikajoki, tu 2, 57.08-103, 67 / 115 ha

- suuri esiintymisen todennäköisyys, mittaustuloksia erittäin happamasta ja rikkipitoisesta pohjamaakerroksesta (ks. edellä)

Huhtineva-Tapaninneva, Siikajoki, tu-1, 57.08-101 44 / 69 ha

- suuri esiintymisen todennäköisyys, varma tieto sulfaattimaan esiintymisestä kohteen välittömästä läheisyydestä

Mantilanmaa–Kaitaankangas, Siikajoki, tu-1, 57.01-103, 50 / 147 ha

- kohtalainen esiintymisen todennäköisyys, varma tieto sulfaattimaan esiintymisestä kohteen välittömästä läheisyydestä

Kaitaanneva, Siikajoki ja Siikalatva, 57.01-106, 59 / 103 ha

- kohtalainen esiintymisen todennäköisyys (ks. edellä)

Tuulivoima-alueet

PPLY on koko kaavavalmistelun ajan huomauttanut tärkeille lintujen pesimä- ja lepäilyalueille sekä muuttoreiteille sijoitetuista tuulivoima-alueiden suuresta määrästä. Lintujen muuton kannalta epäedullisille alueille (Mannertuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi 25.6.2013,) sekä uhanalaisten lintujen pesimisreviireille (mm. Tuulivoiman täydennysselvitys 2013) sijoittuu edelleen useita tuulivoima-alueita, jotka uhkaavat sekä yksittäin että tuulivoima-alueiden yhdysvaikutusten myötä linnuston monimuotoisuutta.

Useilta lintujen muuttoreiteille tai tärkeille pesimäalueille osoitetuilta tuulivoima-alueilta ei ole olemassa kunnollisia linnustoseelvityksiä. Joiltain alueilta puolestaan on tehty hyvät linnustoseelvitykset, mutta kunnat ovat jatkaneet tuulivoiman kaavoittamista linnustoarvoista piittaamatta. Väärin tehty kuntatason kaavoitus ei voi olla perustelu tuulivoimaa-alueiden sijoittamiseksi tärkeille lintujen muuttoreiteille ja pesimäalueille maakuntakaavassa. Tuulivoima-alueita on merkitty kaavaan runsaasti, joten tuulivoiman rakentamistavoitteet voidaan toteuttaa, vaikka tuulivoimaloita ei kaavoitettaisi ja rakennettaisi tärkeimmille lintujen muuttoreiteille ja pesimäalueille. Lintujen päämuuttoreittien ulkopuolelta on myös löydettävissä tarvittaessa vielä uusia tuulivoimarakentamiseen soveltuvia alueita.

PPLY vaatii seuraavien 1. vaihekaavan tuulivoimavarausten vahvistamatta jättämistä maankäyttö- ja rakennuslain 5., 9. ja 28. § vastaisina:

ID 203, Hoikka-Hiue–Luodeletto

Alue on lintujen tärkeä pesimä-, lepäily- ja muuttoalue ja osittain päällekkäinen valtakunnallisesti tärkeän

lintualueen (FINIBA) kanssa. Alue on myös tärkeä paikalliselle kalastukselle, jonka edellytykset tuulivoimaloiden vaatima ruoppaaminen tuhoaisi pitkäksi aikaa. Erityistä pesimälinnustoa ovat mm. kaikki Oulun kaupungin alueella pesivät selkälokit sekä lähistöllä sijaitseva Suomen suurimpiin kuuluva räyskäyhdyksunta. Myös muu vesi- ranta- ja loppilinnusto on hyvin runsasta. Hailuodosta pohjoiseen suuntautuva vesilintu- ja petolintumuutto kulkee pääosin alueen kautta. Tehdyt luontoselvitykset ovat erittäin heikkolaatuiset ja mm. muuttoselvityksen aikana ei itse selvitysalueella ole käyty lainkaan. Myöskään lintujen pesimäaikaisia ruokailulentoja alueella ei ole tutkittu ollenkaan.

ID 321, Hummastinvaara

Alue on lintujen tärkeällä muuttoreitillä. Vaihtoehtona koko alueen poistamiselle PPLY vaatii sen kaventamista sen merenpuoleisesta päästä puoleen nykyisestä.

ID 318, Vartinoja

Alue on tärkeällä muuttoreitillä. Lisäksi alueella on Suomen toistaiseksi ainoa tunnettu arosuohaukan pesimäreiviiri, jolla linnut ovat pesineet jo kolmena vuotena peräkkäin. Arosuohaukka on Euroopassa erittäin uhanalainen ja sen koko maailman kanta on taantunut. Vaihtoehtona PPLY vaatii alueen koon rajoittamista lainvoimaisen osayleiskaavan mukaiseksi. Luontoselvitykset ovat puutteelliset: Petolintujen seuranta ei ole tehty lainkaan ja muuttolintujen seuranta on ollut hyvin vähäistä, mikä tulee esille myös yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antamassa lausunnossa.

ID 317, Isoneva

Alue on rajauksen kavennuksesta huolimatta tärkeällä muuttoreitillä. Vaihtoehtona on alueen pienentäminen edelleen lännenpuoleiselta reunalta. Edellisen kohteen tavoin luontoselvitykset ovat puutteelliset: Petolintujen seuranta ei ole tehty lainkaan ja muuttolintujen seuranta on ollut hyvin vähäistä, mikä tulee esille myös yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antamassa lausunnossa.

ID 329, Annankangas

Alueella on uhanalaisen maakotkan pesimäreiviiri. Kaavarajausta on pienennetty kotkareviirin kohdalta mutta pienennys on riittämätön. Ilman tarkempaa reviirinkäyttötietoa tuulivoimaloiden etäisyys pesään tulisi olla olosuhteista riippuen vähintään 5–10 km. Maakotkan suojelun ja tuulivoiman yhteensovittaminen on mahdotonta etenkin, kun samalle seudulle on rakennettu tai suunnitteilla useita muitakin tuulivoima-alueita. Alueen erityisyydestä kertoo myös alueella sinnittelevä Haapavesi–Vihannin eriytynyt kuukkelipopulaatio.

ID 313, Pohjois-Ii

Alue on erällä Suomen tärkeimmistä petolintujen muuttoreiteistä. Vaihtoehtona on alueen kaventaminen länsiosalta niin, ettei rakentamista osoiteta petolintujen päämuuttoreitille. Merkittävä petolintumuutto on ollut kaavoittajan tiedossa kaavoitusprosessin alusta alkaen.

ID 331 Parhalahti–Piehingin Sarvankangas

Alue on tärkeällä muuttoreitillä. Vaihtoehtona on alueen kaventaminen lännenpuoleisesta reunasta kolmasosalla.

ID 334 Mäkikangas

Alue on keskellä tärkeää lintujen muuttoreittiä. Lintumuutto on ollut kaavoittajan tiedossa kaavoitusprosessin alusta alkaen.

ID 337, Jokela–Tohkoja

Alue on tärkeällä muuttoreitillä. Lintumuutto on ollut kaavoittajan tiedossa kaavoitusprosessin alusta alkaen. Alueen keskeltä löydettiin kesällä 2013 asuttu merikotkan pesä.

ID 338 Mustilankangas

Alue sijoittuu Pitkäsenkylän peltojen ja Kaakkurinnevan suoalueen väliin. Se on siten paitsi lintujen päämuuttoreitillä, myös lähellä tärkeitä lintujen lepäilyalueita. Lintumuutto ja tärkeiden lepäilyalueiden sijainti on ollut kaavoittajan tiedossa kaavoitusprosessin alusta alkaen.

ID 204, Seljänsuunmatala

Alue on lähellä Siikajoen ja Hailuodon tärkeitä lintualueita sekä vesilintujen muuttoreitillä. Alueelta ei ole tehty linnusto- tai muita luontoselvityksiä.

Suojelualueet

SL-1-alueiden suojelumääräyksiin sisältyvä pohjavedenottoon liittyvä poikkeus on tarpeeton ja esimerkki huonosta suunnittelusta, joka heijastelee yksipuolisesti yhden toimijan intressejä. Pohjavedenotto kuten muutkin elinkeinotoiminnat tulee toteuttaa siten, että luonnon monimuotoisuus ei kärsi luonnonsuojelualueilla eikä myöskään niiden ulkopuolella.

SL-1-merkinnät ovat määräaikaisia, eikä niiden suojelu todennäköisesti tule kokonaisuudessaan toteutumaan. Useiden SL-1-alueiden rajauksia on luonnosvaiheesta supistettu maanomistajien toiveista. Yksittäisen maanomistajan edun ei pitäisi mennä luonnon monimuotoisuuden säilymisestä koituvan erittäin merkittävän yleisen edun edelle etenäkään silloin, kun kyseinen maanomistaja on pääosin valtio-omisteinen yhtiö (erityisesti Ison Matinsuon–Lääväsuon–Kivisuon suuralue). Soidensuojelualueiksi tarkoitettujen SL-1-rajauksen tulee ensisijaisesti olla hydrologisesti yhtenäisiä kokonaisuuksia, jotka turvaavat soiden ja niiden reunavyöhykkeiden vesitalouden ja luontoarvot myös pitkällä aikavälillä sekä mahdollistavat virkistyskäytön kehittämisen. SL-1-kohteiden läheisyyteen ei tule osoittaa turvetuotantoa, jotta SL-1-kohteiden reuna-alueet voidaan ennallistaa takaisin luonnontilaan.

Merkittävä negatiivinen muutos kaavaluonnoksesta kaavaehdotukseen on SL-1-alueiden suojelumääräyksen voimassaolon leikkaus kymmenestä vuodesta viiteen vuoteen. Tämä heikentää oleellisesti maakuntakaavan tavoitteita luonnonarvojen säilyttämisestä ja soiden virkistyskäytön edistämisestä. SL-1-merkintöjen voimassaolo tulee olla vähintään 10 vuotta, jotta suojeluohjelmat ehditään toteuttaa. Joka tapauksessa SL-1-merkintöjen tulisi automaattisesti muuttua luo-1-merkinnöiksi siinä tapauksessa, että suojelumääräys raukeaa. Valtion nykyisessä taloustilanteessa ei ehkä riitä resursseja perustaa suojelualueita 10 tai viiden vuoden määräajassa, mutta tämä ei vaikuta mitenkään näiden alueiden luontoarvoihin eikä sen pitäisi myöskään vaikuttaa niiden tunnistamiseen kaavassa. Vastaavaa määräaikaaisuutta tulisi soveltaa myös tu-merkintöihin eli myös tu-merkinnän tulisi raueta, ellei alueella ole lainvoimaista tuotantolupaa 5 tai 10 vuoden kuluessa. On maanomistajia kohtaan kohtuutonta, että alueen virkistyskäyttöarvoa heikentävä tu-

merkintä pysyy siitä huolimatta, että tuotantoa ei aloiteta. Lisäksi hiilidioksidipäästöjen vähentämisen tarve tarkoittaa sitä, että uusia turvetuotantoalueita ei voida jatkossa enää avata.

Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa on kokonaisuudessaan niin paljon puutteita luontoselvityksissä ja tehtyjen luontoselvitysten tulosten huomioon ottamisessa, että kaavat palauttamista kokonaan uudelleen valmisteluun tulisi vakavasti harkita.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Esa Aalto

puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen

suojelutoimikunnan puheenjohtaja

Maakunnallisesti arvokkaiden lintusoiden parimääräkriteerit (minimiparimäärät)

	Pienet suot	Keskikokoiset suot	Suuret suot
Suon kokoluokka	< 100 ha	100 – 1000 ha	> 1000 ha
Suolajeja	15	25	30
Suolajien yhteisparimäärä	40	150	500
Laulujoutsen	1	3	6
Metsähanhi	1	1	2
Haapana	1	2	3
Tavi	2	5	15
Sinisorsa	2	5	15
Jouhisorsa	1	1	2
Lapasorsa	1	1	2
Tukkasotka	1	2	3
Lapasotka	1	1	1
Mustalintu	1	1	1
Telkkä	2	5	10
Uivelo	1	1	1
Tukkakoskelo	1	2	3
Isokoskelo	1	2	3
Pyy	2	5	40
Riekko	1	4	30
Teeri	10	15	80
Metso	1	4	80
Kaakkuri	1	1	3
Kuikka	1	2	4
Silkkuiikku	1	2	4
Mustakurkku-uikku	1	1	1
Ruskosuohaukka	1	1	1
Sinisuohaukka	1	1	2
Maakotka	1	1	1
Sääksi	1	1	1
Tuulihaukka	1	2	6
Punajalkahaukka	1	1	1
Ampuhaukka	1	1	2
Nuolihaukka	1	2	10
Muuttohaukka	1	1	1
Luhtakana	1	1	1
Luhtahuitti	1	1	1
Kurki	1	3	15
Tylli	1	1	2
Kapustarinta	2	6	30
Töyhtöhyppä	1	3	10
Jänkäsirriäinen	1	1	4
Suokukko	1	1	2
Jänkäkurppa	1	2	5
Taivaanvuohi	2	10	50
Mustapyrstökuiri	1	1	1
Pikkukuovi	1	6	20
Kuovi	1	4	17
Mustaviklo	1	1	2

Punajalkaviklo	1	1	2
Lampiviklo	1	1	1
Valkoviklo	2	5	15
Metsäviklo	2	3	10
Liro	6	12	50
Rantasipi	1	2	5
Vesipääsky	1	1	1
Pikkulokki	1	2	3
Naurulokki	1	5	10
Kalalokki	1	8	15
Selkälokki	1	1	1
Harmaalokki	1	4	10
Kalatiira	1	3	5
Hiiripöllö	1	1	2
Suopöllö	1	2	3
Kiuru	2	3	6
Niittykirvinen	10	40	200
Keltävästäräkki	10	25	100
Pensastasku	2	8	50
Ruokokerttunen	2	4	30
Isolepinkäinen	1	2	8
Urpainen	2	6	400
Pohjansirkku	1	2	10
Pikkusirkku	1	2	8
Pajusirkku	2	12	300

Pohjois-Pohjanmaan arvokkaimmat lintusuot 2000-luvun laskentojen perusteella

(MAALI=maakunnallisesti arvokas)			
Pinta-ala	Suo	Kriteerien ylityksiä	Valinta
< 100 ha	Raahe, Kaivostenneva	9	MAALI
< 100 ha	Ii, Vasikkasuo, Karhunpesämaansuo	7	MAALI
< 100 ha	Ii, Koiransuo	7	MAALI
< 100 ha	Pudasjärvi, Lintuperänsuo	7	MAALI
< 100 ha	Pyhäntä, Ruoholamminneva	7	MAALI
< 100 ha	Raahe, Vaippaneva	5	
< 100 ha	Oulu, Ala-Vuotto, Lavasuo	3	
< 100 ha	Ii, Iso Saarisuo	2	
< 100 ha	Pudasjärvi, Lintuperä, Murtosuo	1	
< 100 ha	Utajärvi, Sarvisuo	0	
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Vastasuo	24	MAALI
100 - 1000 ha	Ii-Oulu, Järvisuo-Ojanlatvasuot	19	MAALI
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Ahosuo-Isosuo	19	MAALI
100 - 1000 ha	Taivalkoski, Jänis-Kortesuo	17	MAALI
100 - 1000 ha	Kärsämäki, Onkineva-Juurusjärvi	16	MAALI
100 - 1000 ha	Raahe, Pitkäsneva	16	MAALI
100 - 1000 ha	Pyhäntä, Iso Hangasneva	15	MAALI
100 - 1000 ha	Siikajoki, Huhtaneva	15	MAALI
100 - 1000 ha	Raahe, Alpua, Isonneva-Pirttisaari	9	MAALI
100 - 1000 ha	Siikalatva, Matilannevat	8	MAALI
100 - 1000 ha	Ii, Polvisuo	7	MAALI
100 - 1000 ha	Taivalkoski, Isopaise	7	MAALI
100 - 1000 ha	Haapavesi, Porerimpi	6	MAALI
100 - 1000 ha	Haapavesi, Rahkaneva-Teerineva-Katajaneva	6	MAALI
100 - 1000 ha	Hailuoto, Härkinneva	6	MAALI
100 - 1000 ha	Oulu, Luisansuo	6	MAALI
100 - 1000 ha	Oulu, Yli-ii, Kuisuo	6	MAALI
100 - 1000 ha	Oulu, Ala-Vuotto, Hirvisuo	5	MAALI
100 - 1000 ha	Oulu, Röytänsuo	5	MAALI
100 - 1000 ha	Raahe, Houru-Pihlajaneva	5	MAALI
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Joki-Ahmasuo	4	MAALI
100 - 1000 ha	Pyhäntä, Kolkanneva	4	MAALI
100 - 1000 ha	Ii, Leväsuo	3	
100 - 1000 ha	Oulu, Pilpasuo	3	
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Kylmänperänsuo-Ala-Lokalampi	3	
100 - 1000 ha	Pyhäntä, Iso Pajusuo	3	
100 - 1000 ha	Pyhäntä, Kuohuneva	3	
100 - 1000 ha	Siikalatva, Pikarineva	3	
100 - 1000 ha	Taivalkoski, Sammakkosuo-Kortejärvi	3	
100 - 1000 ha	Haapavesi, Hankilanneva	2	
100 - 1000 ha	Haapavesi, Iso Honkaneva	2	
100 - 1000 ha	Ii, Tora-aapa	2	
100 - 1000 ha	Kärsämäki, Savineva	2	
100 - 1000 ha	Oulu, Lapiosuo-Iso Mättäisjärvi	2	
100 - 1000 ha	Pyhäjärvi, Vihtaneva	2	
100 - 1000 ha	Pyhäntä, Pieni Hangasneva	2	
100 - 1000 ha	Raahe, Pahaneva	2	

100 - 1000 ha	Ii, Kaupinsuo	1	
100 - 1000 ha	Kempele, Järvisuo	1	
100 - 1000 ha	Oulu, Orastinsuo	1	
100 - 1000 ha	Oulu, Vimparinsuo	1	
100 - 1000 ha	Tyrnävä, Pelsonneva	1	
100 - 1000 ha	Utajärvi, Mantilansuo	1	
100 - 1000 ha	Ii, Pusutussuo	0	
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Kokkokylä, Karhusuo	0	
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Lintuperä, Kiiskisuo	0	
100 - 1000 ha	Pudasjärvi, Yli-Koirasuo	0	
100 - 1000 ha	Pyhäntä, Patasuo	0	
100 - 1000 ha	Raahe, Lumperinneva	0	
100 - 1000 ha	Utajärvi, Honkasuo	0	
100 - 1000 ha	Utajärvi, Varpusuo	0	
> 1000 ha	Pudasjärvi, Olvassuo	36	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Litokaira	30	MAALI
> 1000 ha	Liminka, Veneneva	29	MAALI
> 1000 ha	Oulu-Muhos-Utajärvi, Heinäjoen suot	25	MAALI
> 1000 ha	Pyhäntä, Lamujärven suot	22	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Syöte kp	18	MAALI
> 1000 ha	Lumijoki-Siikajoki, Revonneva	18	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Hirvisuo	15	MAALI
> 1000 ha	Oulu-Pudasjärvi, Kuusi-Hattu-Värkkisuo	14	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Jäkäläkankaan suot	11	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Karhusuo-Kaakkurinrimmit	9	MAALI
> 1000 ha	Raahe, Valkeis-Taarin-Marjoneva	8	MAALI
> 1000 ha	Muhos-Tyrnävä, Lintusuo	7	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Soininsuo	7	MAALI
> 1000 ha	Haapavesi, Ollikkaanneva	6	MAALI
> 1000 ha	Pudasjärvi, Rojolanperän suot	6	MAALI
> 1000 ha	Oulu-Pudasjärvi, Kärppäsuo	5	MAALI
> 1000 ha	Utajärvi, Iso Tilansuo	5	MAALI
> 1000 ha	Utajärvi, Särki-Siiransuo	5	MAALI
> 1000 ha	Muhos, Päijänne	4	
> 1000 ha	Muhos-Utajärvi, Torvensuo	4	
> 1000 ha	Ii, Jännessuo	3	
> 1000 ha	Ii, Rimpijärvi	3	
> 1000 ha	Oulu, Kiimingin letot	2	
> 1000 ha	Pudasjärvi, Ukon-Metso-Voilamminsuo	1	